

DET TALTE ORD GÆLDER

Talepunkter til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål O og P om den aktuelle FE-sag den 23. september 2020 klokken 13.45-14.45

Jeg vil gerne lægge ud med at takke for indkaldelsen til samrådet her i dag. Jeg kan godt forstå, at der er stor interesse for sagen. Det er en alvorlig kritik, det uafhængige tilsyn har rejst om forhold ved Forsvarets Efterretningstjeneste.

Jeg vil indledningsvis understrege, at spørgsmålene vedrører Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og efterretningsområdet. Det betyder, at hverken jeg eller regeringen har kommenteret eller kommer til at kommentere på fortrolige oplysninger. Vi har både generelt og i den konkrete sag at gøre med oplysninger med stor sensitivitet og en høj grad af fortrolighed. Og som jeg derfor af gode grunde ikke kan komme nærmere ind på her i et samråd.

Det er derfor yderst begrænset, hvad jeg kan sige – også i mine svar på de spørgsmål, I måtte have efterfølgende. Nærmere drøftelser af spørgsmål på efterretningsområdet sker i det relevante folketingsudvalg. Det er de spilleregler, vi har aftalt i vores demokrati. Og det har vi aftalt, så FE kan fungere til gavn for Danmarks og vores alles sikkerhed. Fortrolighed om oplysninger på efterretningsområdet og i samarbejdet med nære allierede er helt centralt.

Det håber jeg naturligvis, at I har forståelse for.

Jeg vil også indledningsvis fremhæve, at man absolut ikke – hvis nogen skulle få den tanke – kan sige, at dét at arbejde i det skjulte betyder, at det er fordækt eller kriminelt. Tværtimod. Vi har regler på området, og vi har tilsyn og relevante udvalg, der kan håndtere klassificerede oplysninger. Men der er selvsagt gode grunde til, at FE arbejder "under radaren" til gavn for vores alles sikkerhed og tryghed.

Lad os meget gerne holde det for øje i debatten. Jeg vil derfor heller ikke – hverken her eller andre steder – begive mig ud i at kommentere på spekulationer fra pressen og andre.

Inden jeg går videre, vil jeg for en god ordens skyld kort nævne rammerne for det uafhængige tilsyns virke i forhold til FE. Det følger af FE-loven, at tilsynet efter klage eller af egen drift påser, at FE overholder reglerne vedrørende behandling af oplysninger om i Danmark hjemmehørende fysiske og juridiske personer. Tilsynet kan som led i sin virksomhed afgive udtalelse

over for FE, og tilsynet kan underrette forsvarsministeren om forhold, som forsvarsministeren efter tilsynets opfattelse bør have kendskab til. Det følger også af FE-loven, at tilsynet udøver sine funktioner i fuld uafhængighed.

Hvad angår spørgsmål O kan jeg oplyse, at det uafhængige tilsyn i november 2019 kom i besiddelse af en betydelig mængde materiale vedrørende FE. Det fremgår af tilsynets pressemeddelelse, at tilsynet på baggrund af materialets karakter igangsatte en særlig undersøgelse af FE.

Tilsynet orienterede mig i december om dets igangsættelse af undersøgelsen, og jeg har – som det også fremgår af tilsynets pressemeddelelse – løbende udtrykt støtte til, at materialet skulle undersøges grundigt. Det, mener jeg, er vigtigt, når et uafhængigt tilsyn rejser en bekymring.

Det uafhængige tilsyn har på baggrund af tilsynets særlige undersøgelse af FE lavet en undersøgelsesrapport. Den modtog Forsvarsministeriet den 21. august. Rapporten er klassificeret og dermed ikke offentliggjort. Det er her på sin plads at nævne, at jeg naturligvis ikke har godkendt rapporten fra det uafhængige tilsyn. Det har jeg ikke beføjelser til.

Den 21. august modtog Forsvarsministeriet til orientering desuden en kopi af den pressemeddelelse, som tilsynet efterfølgende offentliggjorde den 24. august.

I forhold til det uafhængige tilsyns beslutning om at kommunikere offentligt, fremgår det af tilsynets pressemeddelelse, at tilsynet har haft grundige overvejelser om offentliggørelsen af konklusioner og anbefalinger. Desuden fremgår det, at det er afgørende for tilsynet, at offentligheden får et så fyldestgørende indblik heri som overhovedet muligt.

Tilsynet anfører i den sammenhæng i et brev til mig af 4. august 2020, at tilsynet har behov for på et fyldestgørende grundlag at kunne rammesætte sin særlige undersøgelse af FE over for offentligheden. Herunder benævne, at materialet er indleveret af én eller flere whistleblowere.

Det er her vigtigt at understrege, at tilsynet efter FE-loven er uafhængigt. Som formanden for tilsynet har tilkendegivet i et interview med Politiken, træffer tilsynet selv afgørelse om udsendelse og indhold af pressemeddelelsen.

Det fremgår af tilsynets pressemeddelelse, at det er tilsynets opfattelse, at FE bl.a. gentagne gange har brudt den lovbestemte orienteringspligt over for tilsynet, og at der i FE's ledelse og dele af tjenesten eksisterer en uhensigtsmæssig legalitetskultur.

Jeg kan som forsvarsminister naturligvis ikke sidde en så klar og alvorlig kritik af FE overhørig. Dette fra det tilsyn, som lovgivningsmagten har tillagt kompetence til at føre kontrol med FE.

På den baggrund blev chefen for FE og to ledende medarbejdere ved FE den 21. august 2020 fritaget for tjeneste indtil videre. Det skete, efter jeg blev bekendt med tilsynets alvorlige kritik. Derefter blev det over de følgende dage vurderet, om tilsynets alvorlige kritik skulle føre til tjenestefritagelse for andre medarbejdere. På den baggrund blev den tidligere FE-chef den 24. august 2020 fritaget for tjeneste indtil videre. Efterfølgende er yderligere en medarbejder i FE blevet fritaget for tjeneste indtil videre.

Der har på det seneste været kritik af, at de pågældende blev hjemsendt. Og at dette skulle være for at vise politisk handlekraft. Det vil jeg egentlig gerne benytte lejligheden til at sige ikke er korrekt.

Jeg vil understrege, at de pågældende medarbejdere er fritaget for tjeneste indtil videre. Det fremgår også af min pressemeddelelse den 24. august 2020. Baggrunden er som nævnt tilsynets alvorlige kritik af FE. Og fordi den kritik har relation til de pågældende medarbejders stillinger. Der vil i sagens natur løbende blive taget stilling til, om det fortsat er nødvendigt, at de pågældende er fritaget for tjeneste, eller om de kan varetage andre opgaver, mens undersøgelsen gennemføres. Det er almindelig procedure.

I forhold til en fremtidig uvildig undersøgelse vil de særlige forhold, der er gældende for efterretningsområdet, herunder fortrolighed om oplysninger, selvsagt få indflydelse på den nærmere tilrettelæggelse. Det er helt afgørende, at vi sikrer, at FE fortsat kan være en velfungerende efterretningstjeneste, så FE kan passe på danskerne. Det handler om tryghed og sikkerhed. Tryghed og sikkerhed må vi aldrig tage for givet.

Hvad angår spørgsmål P, så hverken kan eller vil jeg som tidligere nævnt gå ind i den slags spekulationer. Jeg tager sikkerhed og fortrolighed alvorligt, og derfor holder jeg fast i, at drøftelse af efterretningsmæssige forhold sker i det relevante folketingsudvalg.

Til slut vil jeg blot for god ordens skyld appellere til, at alle – såvel medier som enkeltpersoner – holder danskernes sikkerhed for øje. Hverken regeringen eller jeg kan eller vil derfor kommentere på fortrolige forhold vedrørende vores efterretningstjenester. Det hører som nævnt til i det relevante folketingsudvalg. Det er de spilleregler, vi har aftalt i vores demokrati.

[Efter samrådet vil jeg oversende min taleseddel til udvalget.]

Tak for ordet.